

нити једним од оних избраних 12 лица, од којих ће председник добивени од општинског суда списак држати, а ако то страна, и кад се опомене, учинити не хтедне, судиће јој редовне судије *првостепеног* суда.

12. децембра 1859 т.
у Београду.

Милош Обреновић I.
КЊАЗ СРПСКИ.

(М. П.)

*Књажевски представник
и поштител иностраних дела,
полковник кавалер.*

Цв. Рајовић с. р.

*Поштител совета
генерал мајор,*

Стевча Михаиловић с. р.

*Главни секретар совета,
Рајко Ј. Лешјанин с. р.*

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.

по милости божјој и вољи народа

КЊАЗ СРПСКИ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА
СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

о постављању судија за ванпарнична
(неспорна) дела.

Члан 1.

У сваком *првостепеном*¹⁾ суду, као и у суду вароши Београда, поставиће се према величини послова, један или више судија, који ће по закону о старатељству самостално радити сва старатељска (пупиларна) дела, као и сва друга ванпарнична (неспорна) дела, која

¹⁾ Замена од 19. априла 1890 године.

истим судовима на решавање долазила буду.

Члан 2.

При решавању судија ће се, осим закона у 1-вом члану именованог, придржавати и наређења закона о поступку судском за грађанска дела по коме ће се и таксе наплаћивати, као и других закона, у колико се они применити дају; а хитне послове радиће и у саме недељне и празничне дане.

Члан 3.

Судије ове сматраће се у свему као судије оних судова, код којих постављени буду; по томе, што је устројством *првостепених* судова и законом о чиновницима грађанског реда прописано за судије *првостепених* судова, важи и за њих.

Остале ниже званичнике, које би овим судијама потребно било додати, одреместо спреченог судије одредити друго

ђиваће председници истих судова из нижег персонала суда, као што ће и саме ове судије (за ванпарнична дела) као и ниже званичнике моћи одређивати и на свршаваће других судских послова, где би се то потребно показало и не би било на штету оних послова, који су њима овим законом у нарочиту дужност прописани.

Члан 4.

Ако се у коме суду постави више оваквих судија, министар правде одређиваће круг њихове радње према броју и величини срезова или према величини и самих послова, како се где за најсходније нађе.

Члан 5.

Ако би који од ових судија ма у ком случају као: за време болести, одсуства и т. д. у дужности својој спречен био, он ће то имати одмах додати председнику суда, који ће на место спреченог судије одредити друго

лице од судија, да њега у дужности заступи докле узроци спречења устрају. Ако би се противу тога судије од које стране изузеће учинило, он ће то поднети суду да реши: има ли места изузећу и замени или не, и против таквог решења нема места жалби.

Члан 6.

Исто тако, кад би у ком случају овакви судија имао да заступа у дужности председника суда, то ће председник или, ако овога не би било, исти судија одредити, који ће њега, судију, у дужности заступати, ако он заступајући председника не би могао у исто време свршавати и своје редовне послове.

Члан 7.

Министар правде овлашћује се, да судовима пропише правила о поступку у ванпарничним делима, док се о томе нарочити закон не изда.

Члан 8.

Закон овај почеће да важи од првога јануара 1873. године, и тада губе закону силу сва друга наређења, која су овом закону противна.

Сва ванпарнична дела, која се несвршена затеку кад закон овај почне важити, довршиће се по прописима овога закона.

Препоручујемо нашим министрима, правде и унутрашњих дела, да закон овај обнародују, и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

25. октобра 1872 год.

у Крагујевцу.

Милан М. Обреновић с. р.

(М. П.)

Министар правде,
С. Вељковић с. р.

Видео и ставио државни печат
чувар државног печата,
министар правде,
С. Вељковић с. р.

Министар унутрашњих дела,
Марко А. Лазаревић с. р.

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.

по милости божјој и вољи народној

КЊАЗ СРПСКИ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА
СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН О СУДИЈАМА

I.

Који могу бити судије.

Члан 1.

Судија може бити онај Србин, који је, уз друге законске услове за државну службу, редовно свршио правни факултет у Србији или на страни и положио државни судијски испит по одредбама особеног закона о судијским испитима.

У првостепеном суду може бити судија само онај, који је навршио 25 година, а у вишем онај, који је навршио 30 година.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 2.

За председнике у првостепеном и судије у апелационом суду, тражи се још да су служили најмање пет година као судије првостепених судова, или као секретари министарства правде, или виших судова или као редовни професори права у Вел. Школи, или да су 7 година радили правозаступничке послове као јавни правозаступници.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 3.

За председника у апелационом суду, и председника и чланове у касационом суду, поред захтева изложених у 1.

члану овога закона, тражи се још да су служили 10 година као судије, или као редовни професори права у Вел. Школи, или да су 10 година радили правозаступничке послове као јавни правозаступници или да су били 5 година судије апелационог суда, или председници првостепених судова, или да су били министри правде.

Председник касационог суда има чин државног саветника.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 4.

Не могу бити бирани нити постављени ни за председника ни за судију ма ког суда они, који су дисциплинарном пресудом касационог суда отпуштени из судске службе, или који су пресудом редовних судова за просте, не политичке, злочине или преступе изгубили судијску службу.

Ове одредбе не вреде за судије, који нису државни чиновници.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 5.

(Укинута законом о изменама и допунама у закону о судијама од 5. фебруара 1891 године).

II.

О постављању судија.

Члан 6.

Све судије поставља Краљ указом на предлог министра правде.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 7.

Председници првостепених судова постављају се по два листама, од којих једну предлаже касациони а једну апелациони суд.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 8.

Председници и чланови касационог и апелационог суда, постављају се та-

кође по двама листама од којих једну предлаже државни савет, а једну касациони суд.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 8. а.

У свакој кандидационој листи мора бити два пута онолико кандидата, колико има упражњених места.

Кандидати могу бити исти и на једној и на другој листи.

(Допуна од 5. фебруара 1891 године).

Члан 9.

Судије су у својим звањима сталне.

Судија не може бити лишен својега звања, нити ма под којим изговором уклоњен са дужности против своје воље, без пресуде редовних судова или дисциплинарне пресуде касационог суда.

Судија не може бити тужен за свој судски рад без одобрења касационог суда.

Судија може бити премештен само новим постављењем по својем писменом пристанку.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 10.

Судија не може примити вршење какве друге државне службе, изуzeвши хонорарну професуру у правном факултету. Он не може ни привремено бити упућен преко своје воље на другу плаћену или бесплатну дужност, осем случаја предвиђеног у чл. 27. закона о министарској одговорности.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

III

О начину бирања председника првостепених судова, чланова и председника апелационог и чланова и председника касационог суда.

Члан 11.

Кад се урази место председника првостепеног суда, министар правде,

најдаље за месец дана, пошто је о томе извештен, позваће писмом апелациони и касациони суд, да изберу за изражено место и предложе сваки по два кандидата.

(Измена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 12.

Председници ова два суда, пошто добију од министра правде овај позив, сазивају и то: председник апелационог суда чланове апелационог суда из оба одељења, а председник касационог суда општу седницу ради избора ових кандидата.

У овом случају у оба суда секретари не могу заступати судију. А за састав седнице морају бити најмање по седам судија.

Члан 13.

Избор у оба суда вршиће се тајним гласањем на овај начин: сваки члан као и председник написаће на једном листићу име, презиме, звање или по-

ложај онога кога бира, па тај листић савија и председнику предаје. Председник пошто добије ове листиће, он их у присуству свију, а под контролом најстаријег и најмлађег члана по рангу, у седници отвара и из њих гласно чита имена, која су ту записана. Пошто ово учини, он преброји гласове, и за која лица нађе, да имају савршену већину он их оглашава за изабране.

Члан 14.

Ако се при првом гласању не постигне савршена већина ни за које лице, онда се понавља тајно гласање. Ако се и при овом гласању, за које лице не добије савршена већина, онда се чини ужи избор између оних, који су имали највише гласова.

Члан 15.

Кад се на начин у горњем члану изберу два лица, председници оба суда, сваки за свој суд саставиће о том протокол, у коме ће изложен бити цео ток

избора, и тај ће протокол са свима члановима, који су у избору учествовали, потписати, а министра правде писмом известити, који су изабрани и са колико гласова.

Члан 16.

Листићи, с којима је избор извршен, уништавају се одмах после извршеног избора у седници.

Члан 17.

Кад се урази место председника или судије апелационог и касационог суда, министар правде, најдаље за месец дана, пошто је о томе извештен, позива државни савет и касациони суд, да изберу и предложе за упражњено место по два лица.

За овај избор вреде наређења чл. 13. и 14. овог закона.

Ако се гласови поделе тако, да двојица добију једнак број гласова, онда се за ту двојицу понова гласа; па, ако ни тада ни један не добије апсолутну

већину, којом се одређује ко ће се од те двојице сматрати за изабраног.

(Измена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 18.

По свршеном избору председника или судије апелационог и касационог суда, поступа се по чл. 15. и 16. овог закона.

(Измена од 5. фебруара 1891 године).

IV,

О стављању судија у пензију.

Члан 19.

Судија не може бити стављен у пензију против своје воље, осим кад наврши 60 година живота, или 40 година државне службе, или кад телесно или душевно тако оболу, да не може да врши дужност. Али са последњег случаја не може се судија ставити у пензију без решења касационог суда.

(Замена од 5. фебруара 1891 године).

Члан 20.

У случају сумње узима се, да судија није навршио 60 година, ако он сам то не признаје, или ако се не докаже противно крштеним писмом, школском сведоџбом или ранијом кондуит-листом.

Члан 21.

Узима се да је судија постао телесно или *душевно* неспособан за службу, који спречен болешћу не долази на дужност у течају једне пуне године.

Исто тако узима се да је телесно или *душевно* неспособан и онај судија, који је у течају три године чешће и подуже изостајао због доказане болести.

(Допуна од 5. фебруара 1891 године).

Члан 22.

(Укинута законом о изменама и допунама у закону о судијама од 5. фебруара 1891 године).

Члан 23.

Судија може и сам тражити да се у пензију стави, из оних узрока, из којих и остали чиновници могу тражити по закону о чиновницима грађанског реда да се у пензију ставе.

V.

О премештају судија.

Члан 24.

Судија може бити премештен из једног суда у други:

Кад се законом преиначи или устројство или распоред судова, те се или неки судови укину, или се број судија¹⁾ смањи, па услед тога судија остане без опредељења.

¹⁾ У закону о судијама прештампаом 1887 године уз Законик о поступку судском у грађанским парницама, место речи *судија* стоји погрешно *судова*, што се на овом месту исправља по оригиналном тексту закона о судијама.

Члан 25.

Не могу бити судије у исто време у једном суду, нити заједно судити, сродници: по крви у правој линији у коме било степена, у побочној до четвртога степена завршно, а по тазбини до другог степена завршно. Кад се међу судијама деси овакво сродство, премешта се свагда онај од судија, који је по рангу млађи.

(Измена од 5. фебруара 1891 године).

VI.

О одговорности судија.

Члан 26.

За злочинства и преступљења учињена у званичној дужности, судија ће подлежати суђењу редовних судова.

Исто тако редовни судови судиће и за накнаду штете, која би се учинила кривицом судије у званичној дужности.

А за дисциплинарна иступљења, судија ће се казнити по прописима овога закона.

Члан 27.

Тужба, било за кривице изложене у првом ставу предидућег члана, било за накнаду штете, подноси се написмено министру правде или непосредно касационом суду. Приватни тужилац дужан је у тужби именовати судију кога тужи, јасно разложити зашто га тужи, и поднети било у оригиналу или у потврђеном препису доказе о његовој одговорности. Ако су докази сведоци, онда треба да означи име и презиме свакога сведока, где се налази и шта ће му који сведок да осведочи.

Тужба оваква подноси се у двоје.

Што је год казано овде о тужби приватног тужиоца, вреди и о тужби, која би се по званичној дужности од стране министра правде против ког судије имала да подигне.

Члан 28.

Министар правде у року од 15 дана од пријема тужбе спровешће тужбу заједно са поднесеним преписом и свима доказима касационом суду да реши:

Да ли има основа, да се тужени судија даде под суд, било за саму кривицу или за накнаду штете.

А ако је тужба предата непосредно касационом суду, касациони суд извештава о томе министра правде.

Члан 29.

Касациони суд, кад прими тужбу, доставиће препис исте туженоме на одговор и одредиће му за то рок од 15 до 60 дана.

Кад овај рок прође, касациони суд решава у општој седници о поднетој тужби најдаље за 15 дана.

У свима случајима *оптужења*, касациони су решава (пресуђује) по убеђењу и познавању ствари без обзира на доказе по казеном судском поступку.

Исто тако и редовни судови судиће судијама по убеђењу и познавању ствари за дела из §§. 105. 106. и 107. крив. закона.

(Допуна од 5. фебруара 1891 године).

Члан 30.

Ако касациони суд реши, да има места давању судије под суд, одредиће у исто време и суд, који ће дело судити; и о томе известиће приватног тужиоца, туженог судију и министра правде.

Решење ово доставља се, уз спровод како тужбе тако и свију других акта, одређеноме суду.

Члан 31.

Одређени суд, кад прими решење са актима, чиниће даље ислеђење у колико му потребно буде и продужити даљу радњу по прописима закона о поступку судском у кривичним делима, или грађанским парницама, ако би се ствар тичала само питања о накнади штете.

Члан 32.

Тужба против судије за накнаду штете, мора се одређеном суду поднети у року од 60 дана, рачунајући од дана, кад је тужиоцу достављено извешће касационог суда.

Члан 33.

Право на тужбу против судије за накнаду штете причињене у вршењу званичне дужности, застарева за једну годину дана, рачунајући од дана кад је пресуда или решење из кога је штета произишла, извршним постало; а ако пресуда или решење није оштећеном предано, онда од кад је оштећени за штету сазнао.

Судија се овом застарелошћу може бранити све донде, док пресуда, којом се осуђује, не постане извршна.

Члан 34.

У случајима §. 43. закона о чиновницима грађанског реда, и допуне истог параграфа од 15. јуна 1864 год. (Збор.

17. стр. 23), казниће се и судија дисциплинарно.

Члан 35.

Дисциплинарне су казне за судије:

писмени укор;
новчана казна; и
губитак службе.

Члан 36.

Казну укора изриче председник или судија, који га по старешинству у дужности председничкој заступа.

Казну укора изриче председник или по своме сазнању кривице, или по достави са стране, или по захтеву министра правде.

Члан 37.

Против решења председничког, судија се може жалити касационом суду у року од петнаест дана од дана саопштене осуде.

(Допуна од 5. фебруара 1891 године).

Члан 38.

Новчану казну изриче касациони суд у општој седници, било по предлогу председника дотичног суда, кад кривица прелази круг председникове власти (чл. 36.) било по тужби министра правде; али за немарно вршење дужности или за недостојно понашање у служби, може и министар правде изрећи казну укора или губитка плате до једног месеца, над председницима и судијама првостепених судова.

Решење је министрово извршно.

(Допуна од 5. фебруара 1891 године).

Члан 39.

Новчана казна, на коју се судија може дисциплинарно осудити, не може бити већа од тромесечне његове плате.

Члан 40.

Да се судија због дисциплинарних иступљења, или у случајима §§. 16., 17., и 18. закона о чиновницима гра-

ђанског реда из службе отпусти, изриче пресудом општа седница касационог суда, како по тужби министра правде, тако и по тужби приватнога.

Но општа седница, према стању ствари, може туженог место лишења службе, осудити на новчану казну, губитком плате до три месеца.

Члан 41.

Судија ни на какву дисциплинарну казну не може се осудити, док се не саслуша.

Члан 42.

Пресуда касационог суда, било да судију на казну осуђује, или да га ослобођава, извршна је.

Члан 43.

Касациони суд своју пресуду до-ставља министру правде, који се о извршењу исте стара.

VII.

О плати судије.

Члан 44.

Законом овим одређују се судијама ове плате:

	ДИНАРА.
Председнику касационог суда	8.500
Судијама касационог суда по	6.000
По навршеној периоди од 5 година по	7.000
Председнику апелационог суда	7.000
Судијама апелационог суда по	4.000
По навршеној периоди од 5 година по	5 000
Председницима првостепених судова по	4.000
По навршеној периоди од 5 година по	5.000
Судијама првостеп. судова по	2.500

После сваке навршене периоде од пет година, по пет стотина динара, тако да последња плата буде 4.000 динара.

На овај исти начин срачунаваће се плата и судијама, који се затеку у служби кад овај закон ступи у живот.

У случају кад је предложен и постављен судија на звање, које је равно по плати са звањем са кога се поставља, онда, године проведене у последњој периоди ранијег звања, рачунаће му се за периоду у новом звању.

Но кад судија нове издејне. судија суда састављена са њим звањем буде постављен ка VIII. ставе одређења VIII. ставе одређења. Прелазна наређења. у време звању рачунаће се као звање изведеног звања звању са кога је изведен. Члан 45.

За време док овај закон не ступи у живот, а у цели доброд састава судова, овлашћује се министар правде: да може поставити судије и на звања нижа по рангу, но са платом коју имају.

Члан 45. а.

Но док се, према члану 1. овог закона, не донесе нарочити закон о по-

лагању судијских испита, што мора бити најдаље у првом идућем сазиву Народне Скупштине, овлашћује се министар правде, да може упражњена судијска места попуњавати по досадашњем начину кандидатима без испита.

(Допуна од 5. фебруара 1891 године).

Члан 46.

У истој цели доброг састава судија ставља се министру правде на расположење сума од 100.000 динара за пензионисање.

IX.

З а к љ у ч е њ е.

Члан 47.

Кад овај закон ступи у живот судије, који се тада у дужности затеку, добијају сва права по овом закону.

Члан 48.

Закон овај ступа у живот, на један месец дана од дана, кад га Књаз пот-

пише; по наређење у чл. 46. овог закона за суму од 100.000 динара, која се министру правде одобрава на пензионисање, почеће важити одмах кад Књаз потпише овај закон, и тада губе силу закона:

1. §. 6. устројства окружних судова и 4. тачка закона од 31. децембра 1878 год. (Збор. 34 стр. 78.), §. 3. и 4. устројства апелационог суда, и §. 3. 4 устројства касационог суда, у колико се судија тиче.

2. §. 63. и 67. закона о чиновницима грађанског реда, у колико се судија тиче.

3. Закон од 19. маја 1865 год. (Збор. 18. стр. 120), у колико се односи на судије; и

4. Закон од 25. октобра 1873 год. односно класа судијских, а тако исто и сва остала наређења, која би била противна овоме закону.

Препоручујемо Нашем председнику министарског савета, министру правде, да овај закон обнародује и о извршењу

се његовом стара; властима пак запо-
ведамо да по њему поступају, а свима
и свакоме да му се покуравају.

9. фебруара 1881 год.
у Београду.

М. М. Обреновић с. р.

(М. П.)

*Видео и ставио државни печат
чувар државног печата,
председник министарског савета,
министар правде,*

М. С. Пироћанац с. р.

*Председник министарског савета,
министар правде,*

М. С. Пироћанац с. р.

Министар војни, генерал

М. Лешјанин с. р.

Министар просвете и црквених послова,

Ст. Новаковић с. р.

Министар иностраних дела,

Чед. Мијатовић с. р.

[Министар унутрашњих дела,

М. Гарашанин с. р.

Министар грађевина,

Јевр. П. Гудовић с. р.

Заступник министра финансије,

министар иностраних дела,

Чед. Мијатовић с. р.

У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

А Л Е К С А Н Д Р А I.

по милости божјој и вољи народној

КРАЉА СРБИЈЕ

МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ,
ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА И ДА
СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО

ЗАКОН

○

ИСТРАЖНИМ СУДИЈАМА

ПРВИ ОДЕЉАК

Опште одредбе.

Члан 1.

За извиђање престапа и злочина по
казн. судском поступку, као и за остале
послове, предвиђене у овом закону, за-